

Mobilisatiedoden

Deel 4

Oorlogsslachtoffers

Militaire Luchtvaart

Militaire Luchtvaart-KNIL

1 september 1939 – 9 mei 1940

15 doden

[Inleiding](#)

[Overzicht](#)

[Monumenten Luchtmacht](#)

Samenstelling Bart FM Droog

Uitgeverij Oorlogsdoden, IJsselstein, 2023

Inleiding

Dit e-boek is een bewerking van een oorspronkelijk op 17 oktober 2018 verschenen bijlage bij het *The Post Online*-artikel 'Onderzoek: 431 Nederlandse oorlogsslachtoffers van WOII niet erkend'.¹

Vliegend personeel van de Nederlandse luchtmacht, destijds Militaire Luchtvaart genaamd, verkeerde vanaf de uitbraak van de Tweede Wereldoorlog, 1 september 1939, tot aan de Duitse inval op 10 mei 1940 geregeld in oorlogsomstandigheden. Herhaaldelijk werden boven Nederland en de Noordzee luchtgevechten geleverd met Duitse, Engelse en zelfs Franse militaire vliegtuigen. Op wonderbaarlijke wijze vielen daarbij aan Nederlandse kant geen dodelijke slachtoffers.

Wel kwamen zeven piloten en bemanningsleden om bij les-, oefen-, proef- en transportvluchten. Eén piloot kwam om bij een verkeersongeluk.

Het grote aantal fatale ongelukken bij de opleiding- en trainingen in Nederland staat overigens niet op zich: bij de Royal Air Force viel ongeveer 1/3 van de doden uit 1939-1945 bij dit soort missies. Veel bemanningen werden opgeleid in Canada en Australië, dus ver buiten direct oorlogsgebied. Toch erkent de Commonwealth War Graves Commission (CWGC) ook bemanningsleden die hierbij omkwamen, net als militairen die stierven door verkeersongelukken, ziektes, vechtpartijen etc., als 'oorlogsslachtoffers'.

Het relatief geringe aantal doden bij de Militaire Luchtvaart hangt voornamelijk samen met het gegeven dat van de circa 5000 Luchtvaartmilitairen het grootste deel tot het grondpersoneel behoorde. Op 9 mei 1940 bezat de Militaire Luchtvaart zo'n 220 vliegtuigen, waarvan het merendeel verouderd en ongeschikt voor gevechtstaken was; bovendien waren zo'n 20 vliegtuigen niet operabel. Ook werd er relatief weinig geoefend. Het aantal manschappen met een vliegbrevet is me onbekend – maar het zullen er beslist minder dan 200 geweest zijn.

Op het Gedenkteken voor Luchtvaardenden (Soesterberg) staan 7 van de omgekomen 8 ML-militairen uit de hier onderzochte periode vermeld.

De luchtmacht in Nederlands Indië

Tot 1 januari 1940 viel de 'Luchtvaartafdeeling, de militaire luchtmacht in Nederlands Indië, onder de generale staf van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger. Op 1 januari 1940 werd het zelfstandig en viel de luchtmacht in Indië direct onder het Ministerie van Oorlog in Den Haag. Het onderdeel heette van

¹ <https://tpo.nl/2018/10/17/onderzoek-431-nederlandse-oorlogsslachtoffers-van-woii-niet-erkend/>

toen af aan Militaire Luchtvaart Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger, afgekort tot Militaire Luchtvaart-KNIL of ML-KNIL.

De ML-KNIL had vlak vóór Pearl Harbour, 7 december 1941, een sterkte van ongeveer 250 vliegtuigen – in 1939/1940 zullen het er beduidend minder geweest zijn. De personele sterkte zal destijds minder dan 5000 man geweest zijn.

Op het Gedenkteken voor Luchtvaardenden staan vijf van de omgekomen zeven ML-KNIL-militairen uit de hier onderzochte periode vermeld.

Ondergrens

De in dit onderzoek genoemde sterfgevallen vormen de ondergrens: in 1939/1940 haalde vrijwel elk onnatuurlijk sterfgeval van een Nederlands burger of militair, waar ook in Nederland, en van Nederlanders in Nederlands Indië, zowel de regionale als de landelijke pers.

Nu waren er méér sterfgevallen in werkelijke dienst² dan dit onderzoek aantoont: natuurlijke sterfgevallen en zelfdodingen bleven doorgaans buiten het nieuws, tenzij het hogere officieren betrof. Tropische ziektes zullen in Nederlands Indië zeker hun tol geëist hebben, ook onder het luchtmacht personeel.

Exacte cijfers over de impact van tropische ziektes in Nederlands Indië in de periode 1939-1940 bij de diverse legeronderdelen zijn niet bekend, wel voor twee latere periodes, bij de Koninklijke Marine. Bij de oorlog in Indonesië (1946-1949) verloor de Marine driehonderd militairen, waarvan honderd door ziekte en ongevallen. Een later conflict met Indonesië, de 'kwestie Nieuw Guinea', kostte het leven aan nog eens veertig Marinemensen. Twee vielen bij gevechtsacties, achtendertig kwamen om door ziektes en ongelukken.³

Nader onderzoek in het Nationaal Archief zou kunnen uitwijzen hoeveel ML- en ML-KNIL-militairen hun einde vonden tussen 1 september 1939 en 10 mei 1940.

Bart FM Droog, april 2023

Met dank aan Sven Maaskant, Nederlands Instituut voor Militaire Historie, Den Haag.

2 'Gestorven in werkelijke dienst' – dit zijn militairen die om het leven kwamen door dienstongelukken, ongevallen, misdrijven, medische problemen (ziektes, hartfalen, hersenbloedingen, ontstekingen etc.) of zelfdoding.

3 Harry Floor. *Gedenkrol Koninklijke Marine 1939-1962*. [Eigen beheer], [Weesp]. [2002?]. Blz. 8

Bronnen bij inleiding

Peter Cornwell, *The Battle of France then and now*. Battle of Britain International Ltd, Old Harlow (Essex), 2007. 592 p.

In dit boek staan alle verliezen van de Belgische, Commonwealth, Duitse, Franse en Nederlandse luchtmachten vermeld uit de periode 1 september 1939-24 juni 1940, in het gebied waar van 10 mei 1940 tot en met 24 juni 1940 de Battle of France (de Duitse aanval op België, Frankrijk, Luxemburg en Nederland) plaats vond.

Dr. L. de Jong, *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog - Deel 2 - Neutraal*. Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1969. Blz. 373-377.

Digitaal register: *Verrijkt Koninkrijk*. <http://search.loedejongdigitaal.nl/search/>

Volgens De Jong hadden Leger en Marine samen slechts 170 toestellen. Volgens Cornwell, een betere bron op luchtvaartgebied, bestond de Militaire Luchtvaart uit 220 toestellen, de Marineluchtvaartdienst uit 101 toestellen – samen dus ruim 300 toestellen. Het gros hiervan werd op 10 mei 1940 op de grond uitgeschakeld.

Commonwealth War Graves Commission,

www.cwgc.org

Militaire Luchtvaart zelfstandig wapen in Ned. Indië. Nieuwe afdeling aan 'oorlog'. *De Telegraaf*, Amsterdam, 02-01-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578524:mpeg21:a0223>

Bart FM Droog. RAF Losses May/June 1940. Epibreren.com, 2007-2008.

<http://www.epibreren.com/ww2/raf/>

Allert Goossens. [Opsomming aantal manschappen Veldleger, Koninklijke Marine, Militaire Luchtvaart]. Grebbeberg.nl, 28-12-2008.

<https://www.grebbeberg.nl/forum.php?>

[page=forum discussiegroep&item=13816&group=10&view=3](https://www.grebbeberg.nl/forum.php?page=forum_discussiegroep&item=13816&group=10&view=3)

Gedenkteken Luchtvaardenden (namenlijst LVA Klu). Ministerie van Defensie, 08-04-2010.

<https://www.defensie.nl/downloads/besluiten/2010/04/08/gedenkteken-luchtvaardenden-lijst-lva-klu>

ML-KNIL:

https://www.defensie.nl/binaries/defensie/documenten/besluiten/2010/03/29/gedenkteken_luchtvaardenden-lijst_mlknil/gedenkteken_luchtvaardenden-lijst_mlknil.pdf

Luitenant-generaal b.d. dr. D. Starink. De jonge jaren van de luchtmacht. De geschiedenis van het luchtwapen in het Nederlandse leger tot 1939. *Militaire Spectator*, 01-12-2013.

<https://www.militairespectator.nl/thema/geschiedenis-operaties/artikel/de-jonge-jaren-van-de-luchtmacht>

Wilco Vermeer. Militaire Luchtvaart KNIL. *Go2War2.nl*, 15-02-2015.

<http://www.go2war2.nl/artikel/221/Militaire-Luchtvaart-KNIL.htm>

Allert Goossens. May 1940. The Dutch Struggle. *War over Holland.nl* [Gezien 04-09-2018].

<http://www.waroverholland.nl/>

Overzicht

Nederland

Datum	Incident	Locatie	Doden	Blz.
26 september 1939	Vliegtuigcrash	Zonnemaire (Zeeland)	2	6
22 november 1939	Vliegtuigcrash	Hillegersberg (Z.H.)	1	7
4 januari 1940	Vliegtuigcrash	Rotterdam	1	8
10 maart 1940	Verkeersongeluk	Tilburg	1	9
15 maart 1940	Vliegtuigcrash	Ypenburg (Rijswijk)	2	10
7 april 1940	Vliegtuigcrash	Rotterdam	1	11
		totaal:	8	

Nederlands Indië

Datum	Incident	Locatie	Doden	Blz.
4 september 1939	Vliegtuigcrash	Bij Kalidjatti	1	12
20 september 1939	Verkeersongeluk	Poerwakarta	1	13
4 november 1939	Vliegtuigcrash	Bij Hitoe, nabij Ambon	4 + 1	14
12 maart 1940	Onbekend	Tjimahi	1	16
24 april 1940	Dienstongeluk	Andir, Bandoeng	+ 1	17
		totaal:	7 + 2	

Monumenten Luchtmacht

18

NB: bij de ML-KNIL-crash van 4 november 1939 kwamen 4 bemanningsleden en 1 passagier om. De passagier, een burger-bewaker van een militair vliegveld, is wel vermeld, maar niet meegeteld. Dit geldt ook voor het slachtoffer van 24 april 1940: een burger-arbeider die militaire vliegtuigen onderhield.

Verliezen Marineluchtvaartdienst: zie Koninklijke Marine.

**26 september 1939. Vliegtuigcrash. Zonnemaire (Zeeland). 2 doden.
3 LvR.**

Bij de crash van lesvliegtuig Koolhoven FK-51, registratienummer 424, van Vliegschool Haamstede, komt de bemanning om. De oorzaak van de crash is nooit achterhaald.

[ML-1] **Jan Jongkind.** A(d)spirant reserve-officier-vlieger. 19 jaar.

Geboren ca. 1920 te Aalsmeer.

Overleden op 26 september 1939 te Zonnemaire (Zeeland)

Begraven met militaire eer op de Nieuwe Algemeene Begraafplaats te Aalsmeer. Graf vermoedelijk geruimd.

[ML-2] **Jacobus Hubregtse.** A(d)spirant reserve-officier-waarnemer. 24 jaar.

Geboren 6 juli 1915 te Ouderkerk aan den IJssel.

Overleden op 26 september 1939 te Zonnemaire (Zeeland)

De achternaam van Hubregtse is in diverse publicaties verbasterd tot 'Hubregste' en 'Hubrechtse'.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand

Peter Cornwell, *The Battle of France then and now*. Battle of Britain International Ltd, Old Harlow (Essex), 2007. Blz 98.

Wilco Vermeer, FK-51, Koolhoven. *Go2War2.nl*, Stiwot, Badhoevedorp, 13-04-2009.

<http://www.go2war2.nl/artikel/249/FK-51-Koolhoven.htm>

26-09-1929. Crash T0002A. Studiegroep Luchtoorlog. [Gezien 04-09-2018]

<https://studiegroepluchtoorlog.nl/26-09-1939-sglo-t0002a-koolhoven-fk-51-serial-424/>

Militair vliegtuig verongelukt. *De Telegraaf*, Amsterdam, 27-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579588:mpeg21:p001>

J. Jongkind ten grave gedragen. *Algemeen Handelsblad*, Amsterdam, 02-10-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBNRC01:000056185:mpeg21:a0064>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

22 november 1939. Vliegtuigcrash. Hillegersberg (Z.H.). 1 dode.

De als roekeloos bekend staande jachtvlieger Jan Jaap Clinge Doorenbos, enige zoon van de dichter J.P.J.H. Clinge Doorenbos (1884 -1978) en nog maar kort in het bezit van een vliegbrevet, krijgt de opdracht een kleine lading revolvers en munitie over te vliegen van Soesterberg naar Waalhaven. Hij wordt overvallen door een snel opkomende mist.

“Volgens collega's uit die tijd is hij wel over de Waalhaven gevlogen, maar heeft hij toen de keuze gemaakt weer terug naar Soesterberg te vliegen. En vervolgens ging hij opnieuw richting Rotterdam, want ook Soesterberg zat inmiddels pot-dicht. Toen ging het mis. Net nadat hij de Rotte laag was gepasseerd klapte hij met zijn D.21 met zo'n 400 km/u in de grond.” (RWS)

Zijn vliegtuig, Fokker D XXI (237), stort neer in Hillegersberg, bij Rotterdam, vermoedelijk in de buurt van de huidige Pergolesilaan.

[ML-3] **Jan Jaap Clinge Doorenbos.** Aspirant-vlieger.

Geboren op 21 april 1916 te Bussum.

Overleden op 22 november 1939 te Hillegersberg,

Begraven te Naarden. Naam soms verbasterd tot 'Doornbos' en 'Doorenbosch'.

Bronnen

Peter Cornwell, *The Battle of France then and now*. Battle of Britain International Ltd, Old Harlow (Essex), 2007. Blz 117.

Militair vliegtuig verongelukt bij Rotterdam. Piloot nog niet gevonden. *De Telegraaf*, Amsterdam, 23-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579684:mpeg21:p005>

Jan Jaap Clinge Doorenbos †. *De Telegraaf*, Amsterdam, 23-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579685:mpeg21:a0097>

De vlieger Clinge Doorenbos verongelukt. Slachtoffer van het vliegongeluk bij Hillegersberg. *De Gooi- en Eemlander*, Hilversum, 23-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011163950:mpeg21:a0132>

Clinge Doorenbos Junior naar zijn rustplaats gebracht. *De Telegraaf*, Amsterdam, 29-11-1939.<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579695:mpeg21:a0318>

Het stoffelijk overschot. *Twentsch Dagblad Tubantia en Enschedesche Courant*, 30-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMSAEN01:000061754:mpeg21:a0072>

J.P.H.J. Clinge Doornbos. Een persoonlijk woord. *De Telegraaf*, Amsterdam, 31-12-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579748:mpeg21:a0122>

Wapentransport crasht in de modder. Rijkswaterstaat, . 04-05-2016.

<https://www.rijkswaterstaat.nl/over-ons/nieuws/nieuwsarchief/p2016/05/wapentransport-crasht-in-de-modder.aspx>

Wilco Vermeer. D.XXI (D21), Fokker. *Go2War2.nl*, Stiwot, Badhoevedorp, 01-03-2009.

<http://www.go2war2.nl/artikel/189/DXXI-D21-Fokker.htm>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

4 januari 1940. Vliegtuigcrash. Rotterdam. 1 dode.

Bij een officiële proefvlucht voor militaire autoriteiten stort de FK 56 van testpiloot Th. H. Coppers om 15.45 uur bij Pernis neer. Coppers weet op ca. 100 meter hoogte nog uit het vliegtuig te springen, maar door de lage hoogte kan de parachute zich niet openen. Coppers is op slag dood.

Coppers was eerder verbonden aan de Marine-luchtvaartdienst in Nederlands Indië. "Hij was onder meer de man, die destijds een bom heeft gegooid op de 'Zeven Provinciën', om de mouterij op dat marinevaartuig te beëindigen." (*Haagsche Courant*, 5 januari 1940)

"Bij het afkondigen van de mobilisatie was de heer Coppers, wien na het voorval met de "Zeven Provinciën" op zijn verzoek eervol ontslag uit den actieven dienst was verleend, als reserve-eerste-luitenant opnieuw onder de wapenen geroepen. Men stelde hem echter in de gelegenheid zijn werk voor Koolhoven voort te zetten, mede met het oog op de belangrijkheid van zijn functie voor het invliegen van nieuwe machines voor de Nederlandsche luchtmacht." (*De Telegraaf*, 5 januari 1940).

[ML-4] Theodorus Hermanus Johannes Coppers.

Reserve-1e-luitenant. 33 jaar.

Geboren op 9 augustus 1906 te 's-Gravenhage.

Overleden op 4 januari 1940 te Rotterdam.

Met militair eer begraven te Voorburg.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand

Nieuwe verkenner bij Pernis te plettergevallen. *De Telegraaf*, Amsterdam, 05-01-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578529:mpeg21:a0022>

Res.-Luit. Th. Coppers. Populair en kundig piloot. Een man zonder angst. Hij bedwong een mouterij. *De Telegraaf*, Amsterdam, 05-01-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578529:mpeg21:a0176>

Koolhoven-vliegtuig bij Pernis neergestort. *Haagsche Courant*, 's-Gravenhage, 05-01-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110527712:mpeg21:a0221>

Luitenant Coppers begraven. *De Telegraaf*, Amsterdam, 08-01-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578534:mpeg21:a0018>

Invlieger Coppers herdacht. *De Telegraaf*, Amsterdam, 07-01-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578533:mpeg21:a0234>

Foto Coppers en Koolhoven. *Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant*, Nijmegen, 08-01-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMRANM02:000034389:mpeg21:a0035>

Begrafenis van luitenant Coppers. *Dagblad Nieuwe Hoornsche Courant*, Hoorn, 09-01-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010945251:mpeg21:a0106>

10 maart 1940. Verkeersongeluk. Tilburg. 1 dode.

TILBURG. 10 Maart. — Te ruim twaalf uur in den nacht van Zaterdag op Zondag heeft op den Bredascheweg alhier een auto-ongeluk plaats gehad, dat den 26-jarigen officier-vlieger A., gedetacheerd op het vliegveld Gilze-Rijen en afkomstig uit Leiden, het leven heeft gekost.

Volgens ooggetuigen reed het slachtoffer met groote snelheid in een *twoseater* over den Bredascheweg in de richting Gilze-Rijen, toen hij op een stilstaande taxi botste. De ongelukkige heeft waarschijnlijk de taxi te laat bemerkt, want een poging om deze te ontwijken gelukte slechts half. De *twoseater* vloog na de aanrijding over den zijweg, om tegen een lichtmast aan de linkerzijde van den weg tot stilstand te komen.

Het lichte wagentje werd van voren geheel ingedrukt, zoodat de bestuurder bekneld geraakt was. (...) Het slachtoffer werd door den G.G en G.D. naar het ziekenhuis vervoerd waar hij spoedig na aankomst overleed.

Wij vernamen nog. dat de aanrijding gebeurde, een oogenblik voordat een drietal personen in de taxi wilde stappen. De chauffeur had reeds den knop van het portier in zijn handen om dit te openen.

(*De Telegraaf*, 11 maart 1940)

[ML-5] **Gijsbertus Johannes Abelman**. 25 jaar.

Officier-vlieger / Reserve 2e luitenant-waarnemer.

Geboren ca. 1914 te Rotterdam.

Overleden op 10 maart 1940 te Tilburg.

Begraven op begraafplaats Rhijnhof te Leiden.

Roepnaam: Gijs. Hij was verloofd met Mariëtte Minis.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand

Jeugdige officier-vlieger op den Bredascheweg verongelukt. *Nieuwe Tilburgsche Courant*, Tilburg, 11-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010250146:mpeg21:a0088>

Officier-vlieger bij auto-ongeluk gedood. *De Telegraaf*, Amsterdam, 11-03-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578139:mpeg21:a0261>

Familiebericht. *Leidsch Dagblad*, Leiden, 11-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010904863:mpeg21:a0054>

De teraardebestelling van het stoffelijk overschot waarnemer luitenant G.J. Abelman. *Leidsch Dagblad*, Leiden, 14-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010904866:mpeg21:a0051>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

15 maart 1940. Vliegtuigcrash. Ypenburg (Rijswijk). 2 doden.

“Vanmiddag om 14.15 uur is een militair vliegtuig, een Northrup Douglas, op een hoogte van ongeveer 150 meter boven het vliegveld in een vrille geraakt en op ruim 100 meter buiten het veld neergestort. Er waren twee inzittenden, die op slag gedood werden. Het toestel is bij aanraking met den grond in brand gevlogen en geheel vernield. Nadere bijzonderheden zijn tot nu toe onbekend.”
(*Leidsch Dagblad*, 15 maart 1940).

De bemanning van het toestel, een *Northrop* Douglas DB-8A (386) van het 3e Squadron van 'Jachtgroep Veldleger' (V-2), was aan een oefening bezig, waarbij schijnaanvallen op gronddoelen werden ondernomen.

[ML-6] **Hubert Ferdinand Johan Marie Plasmans**. 1e luitenant. 27 jaar,
Geboren op 8 september 1912 te Steenberg.
Overleden op 15 maart 1940 te Rijswijk.
Begraven RK Begraafplaats te Bergen op Zoom.

[ML-7] **Gerrit Nijhuis**. Reserve Sergeant-vlieger (piloot). 40 jaar.
Geboren op 19 juli 1899 te Diepenheim.
Overleden op 15 maart 1940 te Rijswijk.
Begraven op Nieuwe begraafplaats aan de Krakeling te Zeist.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Peter Cornwell, *The Battle of France then and now*. Battle of Britain International Ltd, Old Harlow (Essex), 2007. Blz 150 en 190.

Militair vliegtuig bij Ypenburg neergestort. *Leidsch Dagblad*, Leiden, 15-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010904867:mpeg21:a0098>

Militair vliegtuig bij Ypenburg gevallen. *Algemeen Handelsblad*, Amsterdam, 16-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBNRC01:000088056:mpeg21:a0006>

Het vliegtuigongeluk nabij Ypenburg. [Foto]. *Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant*, Nijmegen, 18-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMRANM02:000034675:mpeg21:a0071>

De vliegcramp bij Ypenburg. *De Volkskrant*, Utrecht, 18-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010845241:mpeg21:a0018>

Begravenis van den eersten luitenant Plasmans. *Leeuwarder Courant*, Leeuwarden, 19-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010607921:mpeg21:a0022>

Dr. L. de Jong, *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog* - Deel 2 – Neutraal. Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1969. Blz. 375.

<http://resolver.loedejongdigitaal.nl/nl.vk.d.2?view=html&q=douglas#nl.vk.d.2.13.2>

Douglas 8A-3N. War over Holland. [Gezien 04-09-2018].

<http://www.waroverholland.nl/index.php?page=douglas-8a-3n>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

7 april 1940. Vliegtuigcrash. Rotterdam. 1 dode.

Een Fokker G 1 (323) van 3-II-1 slaat bij de landing op vliegveld Waalhaven over de kop, vermoedelijk omdat de remmen aan stonden. De piloot, de 33-jarige luitenant Van Montfoort (voorheen piloot bij de KLM), komt om. De boordschutter, sergeant Lijs, loopt verwondingen op.

Als de vrouw van Van Montfoort hoort van het ongeluk, spoedt zij zich in een wagen met militaire chauffeur en met een vriendin naar Waalhaven. In Oegstgeest botsen ze op een tegenligger. De twee vrouwen raken licht gewond, hun chauffeur blijft ongedeerd, maar de drie inzittenden van de andere auto raken ernstig gewond.

[ML-8] Hendrikus Cornelis Anthonius van Montfoort.

1e luitenant-vlieger. 33 jaar.

Geboren te Utrecht, ca. 1907.

Overleden op 7 april 1940 te Rotterdam.

Begraven te Zorgvlied, Amsterdam

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Peter Cornwell, *The Battle of France then and now.*

Battle of Britain International Ltd, Old Harlow

(Essex), 2007. Blz 157 en 190.

Jachtvliegtuig bij de landing op Waalhaven over den kop geslagen. *De Telegraaf*, Amsterdam, 08-04-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578185:mpeg21:a0082>

Uit het leven van den heer Van Montfoort. *Arnhemse Courant*, Arnhem, 08-04-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010997729:mpeg21:a0179>

Met militaire eer... *De Maasbode*, Rotterdam, 12-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110530804:mpeg21:a0086>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

Militaire Luchtvaart Nederlands Indië (ML-KNIL)

4 september 1939. Vliegtuigcrash bij Kalidjatti .1 dode.

Bij een nachtvlucht crasht Glenn Martin M567, een bommenwerper van de 2de Vliegtuiggroep Kalidjatti, op 3 kilometer afstand van vliegveld Kalidjatti. De piloot komt om. De Sumatro Post berichtte ook: "Voorts werd een inlandsch helper niet gevaarlijk, doch wel ernstig gewond". Dit was fuselier-helper Djalal.

[MLI-1] **Frans Tak**. Sergeant-kort verband-vlieger 24 jaar.

Geboren op 1 oktober 1914 te Sintang.

Overleden 4 september 1939 bij Kalidjati.

Begraven op de begraafplaats aan de Pandoeweg te Bandoeng. Gehuwd, één kind.

Bronnen

Glenn-Martin neergestort. Sergeant-vlieger gedood, helper gewond. *De Sumatra Post*, Medan, 05-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010382989:mpeg21:a0060>

De verongelukte Glenn Martin. *Soerabaijasch Handelsblad*, Soerabaja, 07-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011121342:mpeg21:a0158>

LA-KNIL Martin 139 ("Glenn Martin"). *International Plastic Modellers' Society Nederland*, 11-08-2018.

<https://www.ipms.nl/artikelen/nedmil-luchtvaart/vliegtuigen-m/vliegtuigen-m-martin-139/1635-vliegtuigen-m-martin-139-5.html>

Robert A. Kingsley. Glenn Martin B10 / WH139. *The Java Gold's Blog*. [gezien 13-08-2018].

<https://thejavagoldblog.wordpress.com/background-info-book-1/airplanes-2/glenn-martin-b10-bombers-in-dutch-service/>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

20 september 1939. Verkeersongeluk. Poerwakarta. 1 dode.

Een Nederlandse piloot raakt bij ongeluk met zijn motorfiets zwaar gewond. Hij overlijdt een dag later in het Militair Hospitaal in Batavia.

De familie dankte na zijn dood de Vliegschool te Andir en de 3e Vliegtuiggroep der Luchtafdeeling.

[MLI-2] **E.W. Kriekhaus**. Adspirant-onderofficier-kort verband-vlieger. 22 jaar. Geboren ca. 1917.

Overleden op 21 september 1939 te Batavia.

Met militaire eer begraven in Batavia.

Hij woonde in Bandoeng.

Bronnen

Drie doodelijke ongelukken. *Bataviaasch Nieuwsblad*, Batavia, 21-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010861485:mpeg21:a0033>

Doodelijke ongelukken. *Het Vaderland*, 's-Gravenhage, 21-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010018652:mpeg21:a0131>

Familiebericht. *Het Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië*. Batavia, 22-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010227370:mpeg21:a0046>

Familieberichten. *Het Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië*. Batavia, 23-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010227373:mpeg21:a0046>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

4 november 1939. Vliegtuigcrash bij Ambon. 4 doden (plus 1 passagier).

Kort na de start stort bommenwerper Glenn Martin 166 WH-3 M570 van 2de Vliegtuig Groep neer. De vier bemanningsleden en de passagier – een bewaker van het vliegveld op Ambon, komen op.

“Ooggetuigen vertelden, dat het ongelukkige vliegtuig boven het militaire zwembad, achter het fort „Victoria“, vloog, toen men onder het toestel rookwolken zag. Het zette koers naar den overkant van de baai. Volgens opvarenden van een der gouvernementsschepen brandde het toestel toen.

Aan den overkant gekomen, vlak tegenover de stad Ambon, maakte het vliegtuig een scherpe wending. Plotseling zag men een steekvlam onder het toestel, dat in een vrilte neerstortte. Men hoorde nog een ontploffing en zag een groote vuurzuil opstijgen. Daarna zag men nog lang een rookkolom.

Een ooggetuige meende een parachute gezien te hebben. Het schijnt evenwel, dat twee der inzittenden uit het toestel gesprongen zijn, zonder dat de parachute zich heeft ontplooid, vermoedelijk omdat het toestel daarvoor niet hoog genoeg was. Hun ontzielde lichamen werden later op eenigen afstand van het toestel gevonden.”(*Indische Courant*, 15-11-1939).

Het toestel maakte deel uit van een patrouille onder commando van kapitein-vlieger Stephan.

[MLI-3] **Sake Kromhout van der Meer.** Sergeant-vlieger (1e piloot).

Geboren op 6 mei 1912 te Emmen.

Overleden op 4 november 1939 bij Ambon.

Gehuwd, één kind.

[MLI-4] **W.J.A. Comfurius.** Vaandrig-kort verband-vlieger (2e piloot).

Geboren op 23 februari 1913 te Malang.

Overleden op 4 november 1939 bij Ambon.

Gehuwd. Mogelijk een broer van Maximiliaan Comfurius (1917-142).

Zie OGS: <https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/28796/maximiliaan-comfurius>

[MLI-5] **W.F. Steenman.** Brigadier (telegrafist).

Geboren 13 december 1913.

Overleden op 4 november 1939 bij Ambon.

Ongehuwd.

[MLI-6] **L.J.P. Mulder.** Brigadier (monteur).

Geboren op 5 juni 1914.

Overleden op 4 november 1939 bij Ambon.

Gehuwd.

[MLI-7] ? **Versteeg.** Daggelder-bewaker vliegveld Ambon.

Overleden op 4 november 1939 bij Ambon.

Aan boord bevond zich ook de daggelder-bewaker Versteeg van het vliegveld Ambon. Hij kwam eveneens om. Zie overzicht burgerslachtoffers.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Bommenwerper bij Ambon verongelukt. Vijf inzittenden vermoedelijk omgekomen. *Algemeen Handelsblad*, Amsterdam, 04-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBNRC01:000087693:mpeg21:a0010>

Legervliegtuig verongelukt in Indië. *Bredasche Courant*, Breda, 04-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMSAB03:000067595:mpeg21:a0006>

De Vliegkamp op Hitoe. *Bataviaasch Nieuwsblad*, Batavia, 06-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011122962:mpeg21:a0040>

Zij, die omkwamen bij de jongste vliegkamp. *Soerabaijasch Handelsblad*, Soerabaja, 07-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011121819:mpeg21:a0079>

Verloren post. *Het Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië*. Batavia, 08-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010227451:mpeg21:a0017>

De vliegkamp bij Ambon. Een rechtzetting [huwelijk Comfurius]. *Soerabaijasch Handelsblad*, Soerabaja, 14-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011121824:mpeg21:a0098>

Het vliegtuigongeluk bij Ambon. Verklaringen lopen zeer uiteen. *De Indische Courant*, Soerabaia, 15-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010285878:mpeg21:a0053>

LA-KNIL Martin 139 ("Glenn Martin"). *International Plastic Modellers' Society Nederland*, 11-08-2018.

<https://www.ipms.nl/artikelen/nedmil-luchtvaart/vliegtuigen-m/vliegtuigen-m-martin-139/1635-vliegtuigen-m-martin-139-5.html>

Robert A. Kingsley. Glenn Martin B10 / WH139. *The Java Gold's Blog*. [gezien 13-08-2018].

<https://thejavagoldblog.wordpress.com/background-info-book-1/airplanes-2/glenn-martin-b10-bombers-in-dutch-service/>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

12 maart 1940. Tropische ziekte. Tjimahi. 1 dode.

Johann Schrooten was in de jaren dertig leider bij de Jonge Wacht, een soort rooms-katholieke padvinderij. In 1938 vertrok hij vanuit Zuid-Limburg naar Nederlands Indië, waar hij tot militair piloot werd opgeleid. Kort na het behalen van zijn vliegbrevet liep hij een tropische ziekte op, waaraan hij overleed.

In de rouwadvertentie schrijft de familie: "Tot onze diepe droefheid ontvingen wij heden het bericht, dat onze geliefde zoon en broer (...)op 12 maart te Tjimahi (N.O.I.) in den ouderdom van 23 jaar, aan een ons tot nu toe nog onbekende oorzaak is overleden. "

Johann Schrooten staat niet vermeld op het Gedenkteken Luchtvaardenden. Hij staat wel in de database van de Oorlogsgravenstichting, als 'slachtoffer van de oorlog'.

[MLI-7] **Johann Schrooten**. Brigadier-vliegenier ML.KNIL. 23 jaar.

Geboren op 21 november 1916 te Hamborn (D).

Overleden op 12 maart 1940 te Tjimahi (bij Bandoeng, Java).

Begraven Nederlands Ereveld Menteng Pulo te Jakarta, in een Nederlands oorlogsgraf.

Bronnen

Familiebericht. *Limburger Koerier*, Heerlen, 16-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010327200:mpeg21:a0197>

"Heerlerheide. *Limburgsch Dagblad*, Heerlen, 20-04-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010948140:mpeg21:a0238>

Ferdi Schrooten. *Nonk Theo en de mijnen*. Wereldbibliotheek, Amsterdam, 2015.

Johann Schrooten. 'Slachtoffer van de oorlog'. Oorlogsgravenstichting, [gezien 04-09-2018].

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/137886/johann-schrooten>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

Ca. 24 april 1940. Dienstongeluk. Andir, Bandoeng. 1 dode.

“In een der werkplaatsen van de luchtvaartafdeeling op Andir te Bandoeng heeft zich een tragisch ongeval voorgedaan, dat een jong leven tot slachtoffer heeft geëischt.

De 19-Jarige S. Doelitzch, daggelder-werkman, was bezig met een karwei, waarbij hij gebruik maakte van een verf-afbijtmiddel, bestaande uit een menging van spiritus, benzol en aceton, een zeer ontvlambare oplossing.

Door welke oorzaak weet men niet, geraakte de oplossing in brand, waarna binnen enkele oogenblikken de kleeren van den jongen Doelitzch vlam vatten. In vlammen gehuld rende hij het lokaal uit, een ander binnen, totdat ijlings toegeschoten manschappen na groote moeite er in slaagden, de vlammen te dooven.

Deerlijk verbrand werd het slachtoffer naar het militair hospitaal te Tjimahi vervoerd. Geneeskundige hulp kon echter niet meer baten. Gisternacht is de ongelukkige overleden.”

Het slachtoffer was: **S. Doelitzch**. Daggelder-werkman. 19 jaar.

Omdat hij burger was, is hij meegeteld op de lijst Burgerslachtoffers.

Levend verbrand. *De Indische Courant*, Soerabaja, 27-04-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011176778:mpeg21:a0005>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

Monumenten Luchtmacht

Gedenkteken voor de Luchtvaardenden, Soesterberg

Het Gedenkteken voor de Luchtvaardenden vermeldt de namen van Luchtmacht-personeel dat in een vliegtuig gestorven is. Vliegers die zijn neergestort, maar pas op de grond door toedoen van de vijand zijn gesneuveld (onthoofd door Japanners, neergeschoten door een Duitse patrouille etc.) staan dus niet op dit monument.

Adres: Nationaal Militair Museum. Vliegbasis Soesterberg. Verlengde Paltzerweg 1, 3768 MX Soest. www.nmm.nl

Erelijst van de Koninklijke Luchtmacht, Breda

Deze bevindt zich in de hal van de Luchtmachtstoren in Breda-Prinsenbeek. De Erelijst bevat de namen van al het omgekomen Luchtmacht-personeel.

Op afspraak in te zien: <https://www.defensie.nl/organisatie/luchtmacht/contact>

Adres: Luchtmachtplein 1, 4820 ZB Breda. Legitimatie verplicht.

Monument voor Gevallen Vliegers, Soesterberg

Dit uit 1923 stammende monument is opgericht ter nagedachtenis aan alle militairen van de Koninklijke Luchtmacht (en de voorgangers) die door oorlogshandelingen zijn gesneuveld.

Adres: Nationaal Militair Museum. Vliegbasis Soesterberg.

Verlengde Paltzerweg 1, 3768 MX Soest. www.nmm.nl

Oorlogsmonument, Soesterberg

'Ter nagedachtenis aan de 75 militairen van het Wapen der Militaire Luchtvaart die in de meidagen van 1940 sneuvelden bij de inzet van het luchtwapen ter verdediging van het Koninkrijk der Nederlanden' – aldus het Comité 4 en 5 mei.

Met luchtwapen wordt hier bedoeld: zowel vliegend als grondpersoneel.

Adres: Nationaal Militair Museum. Vliegbasis Soesterberg.

Verlengde Paltzerweg 1, 3768 MX Soest. www.nmm.nl

Database Oorlogsgravenstichting

De database van oorlogsslachtoffers van de oorlogsgravenstichting bevat informatie over alle 'erkende oorlogsslachtoffers'. Dit betekent: vanaf 10 mei 1940. www.oorlogsgravenstichting.nl/zoeken

Terug naar [Overzicht](#) (klik)